

Yttrande över remiss från Havs- och vattenmyndigheten gällande ändring av föreskrifter som handlar om vägning och provtagning av fångst

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) välkomnar de föreslagna förändringarna av vägningsmetoder och provtagning av fångst men har några synpunkter.

SLU rekommenderar:

- Större urvalsstorlekar än de som anges i den nya provtagningsplanen.
- Att kravet på minsta provstorlek (hinkstorlek) anpassas till aktuellt fiske.

SLU anser även att det är bekymrat att den totala mängden fisk som ska provtas för de största landningarna minskar.

Generella synpunkter

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) välkomnar de föreslagna förändringarna av vägningsmetoder och provtagning av fångst i remissen med diarienummer 2025-001955. Korrekt information om fångstens artsammansättning är viktig för de beståndsvärderingar som SLU genomför inom ICES och som utgör grunden för årliga råd om fiskemöjligheter till Europeiska kommissionen. Information om fångstens artsammansättning är också viktig som underlag för de olika nationella råd som SLU ger till HaV kring förvaltningen av blandade fisken.

SLU forskar aktivt på metoder för att optimera det statistiska urvalet från kommersiella fångster, inklusive urval från blandade fisken. Den studie om val av urvalsstorlek (diarienummer SLU.aqua.2023.5.5-356) som nämns i remissen, och

som ligger till grund för den föreslagna provtagningsplanen och regleringsändringarna, genomfördes av SLU på uppdrag av HaV. Studien har dock sina begränsningar, SLU föreslår därav några försiktighetsåtgärder i samband med att resultaten implementeras – se vidare avsnitt Specifika synpunkter. Utöver detta föreslår SLU en utvärdering av den nya provtagningsplanen efter att den använts under en period (säg, sex månader eller ett år). Den nya planen kommer att generera data som är mera detaljerade än de som tidigare samlats in, framför allt genom att artsammansättning per prov nu kommer att sparas. I en utvärdering kan analyser av dessa data användas för att föreslå ytterligare effektiviseringar och förbättringar av provtagningen.

Specifika synpunkter

12 kap. 6 §

Först och främst välkomnar SLU att de nya provtagningsnivåerna anges i form av antal prover som ska samlas in från en landning, att proven ska fördelas jämnt över hela landningen, och att varje prov ska omfatta minst 5 kg fisk.

SLU:s studie rörande urvalsstorlek vid fångstprovtagning (SLU.aqua.2023.5.5-356) hade sina begränsningar. Den baserades på ett litet datamaterial och omfattade endast provtagning av osorterade landningar av baltisk pelagisk fångst (sill och skarpsill). Bifångst beaktades inte i studien. De fiskeresor som analyserades utgjorde inget representativt urval från aktuellt fiske: de flesta härrörde från stora fartyg som fiskade i industriellt syfte. Sammantaget bör de resulterande stickprovstorlekarna behandlas med stor försiktighet, i synnerhet när de appliceras på andra fisken än det som ingick i studien. Med detta sagt har SLU följande kommentarer till remissen:

1. SLU rekommenderar större urvalsstorlekar än de som anges i den nya provtagningsplanen – både för fisket i Östersjöområdet och för andra, icke-studerade, fisken. De antal prover som anges i ”provtagningsstabellen” bör ses som miniminivåer och presenteras som sådana i tabellen. Även om de data som samlas in är mer detaljerade än tidigare, vilket är kvalitetshöjande, finns fortfarande risken att små urvalsstorlekar leder till oprecisa uppskattningar av fångstsammansättning, och till diskrepans mellan landningsdeklarationer och loggböcker. Större urvalsstorlekar behövs också för att kvantifiera mera sällsynta arter som förekommer i mindre proportioner men som ändå kan ha kvoter.
2. SLU rekommenderar att kravet på minsta provstorlek (hinkstorlek) anpassas till aktuellt fiske. Det är viktigt att proverna är tillräckligt stora för att säkerställa en bra representation av alla arter och fiskstorlekar som kan förekomma i fångsten. För det baltiska pelagiska fisket som ingick i SLU:s studie var femkilosprover tillräckligt stora för att kvantifiera mängden sill och skarpsill, men större prover behövs förmodligen för fisken som domineras av större fiskexemplar (exempelvis i Nordsjön).

3. SLU noterar bekymrat att med detta förslag minskar den totala mängden fisk som ska provtas för de största landningarna, dvs. landningar med en uppskattad vikt på mer än 500 ton¹. Ju större landningen är, desto större blir neddragningen relativt det gamla provtagningskravet. Problemet med en sådan neddragning är bland annat att det gör det svårare att kvantifiera arter som förekommer i mindre proportioner men som ändå har kvoter.

Utöver ovanstående vill SLU även belysa följande:

4. Vikten av att de prover som tas får en individuell märkning, exempelvis med fartygsnamn, landningsdatum och vilken del av fångsten de hänvisar till. En sådan märkning behövs bland annat för att möjliggöra uppskattningar av osäkerheten i de slutliga resultaten. Kvantifiering av osäkerheten är i sin tur viktigt bland annat vid jämförelser med loggböckerna.

5. I den föreslagna provtagningsplanen krävs att provtagning ska ske innan landningen storlekssorteras. SLU ser ingen statistisk motivering till detta krav. Separat provtagning per storleksklass motsvarar ett stratifierat urval där storleksklasserna utgör strata. Stratifierat urval förbättrar vanligen precisionen i uppskattningar som avser hela landningen (relativt ostratifierat urval med samma totala stickprovsstorlek). Det stratifierade urvalet behöver dock göras och dokumenteras på ett korrekt sätt. I synnerhet behöver alla storleksklasser provtas, och urvalen behöver vara tillräckligt stora inom varje klass.

6. Kvaliteten hos de slutliga uppskattningarna beror både på kvaliteten i mätningarna av provinnehåll och på kvaliteten i provtagningsprocessen, det vill säga när och hur proverna tas. Goda rutiner för märkning och förvaring av proverna kan därför inte ersätta kontroller av själva provtagningsprocessen.

12 kap. 9 §

SLU välkomnar förslaget på provtagningsjournal. Tillgång till data om fiskarternas sammansättning i varje enskilt prov är avgörande för att osäkerheten i de slutliga resultaten för olika fiskarter i en landning ska kunna kvantifieras. Data för individuella prover kan också användas för att se över och eventuellt förfinas provtagningsnivåerna i framtiden. Det är därför viktigt att insamlade data är lättillgängliga för HaV så att utvärdering och analyser kan göras.

¹ Låt oss säga att en landning har en uppskattad vikt på 600 ton. Tidigare krävdes en total provtagningsmängd på 0,5 promille av landningen vilket i detta fall motsvarar 300 kg. I den nya planen krävs 50 prover à 5 kg, alltså 250 kg.

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Noël Holmgren efter föredragning av koordinator Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av miljöanalysspecialisterna Nuno Prista och Daniel Valentinsson båda vid institutionen för akvatiska resurser samt forskare Annica de Grootte vid institutionen för energi och teknik.

Noél Holmgren

Linda Ferngren